

Tekst: Aleksandra Marković  
Foto: Aljoša Rebolj, arhiv Angeline Atlagić

# ANGELINA ATLAGIĆ

---

# KOSTUMO GRAFINJA

ZADNJE PANDURJEVE PREDSTAVE BAROCCO







Jovan Ćirilov, ugledni srbski teatrolog in eden od velikanov srbskega gledališča in kulture, je v katalogu, ki spremlja razstavo del Angeline Atlagić, med drugim zapisal: »Angelina Atlagić je sama svoja konkurenca. Ko v svoji umetnosti nekaj ustvari in osvoji, z vsako naslednjo predstavo z domišljijo in kakovostjo preseže samo sebe. Čeprav se od predstave do predstave spreminja, je vedno povsem prepoznavna. Ni mi treba pogledati v program predstave, vedno v hipu prepoznam njen rokopis in talent. V življenju je tiha, v umetnosti pa zelo močna. Njen kostumografski opus je veličasten, kot da bi imela sto let, v resnici pa je v letih, ki jih damam ni treba skrivati.«  
Ni besed, ki bi lahko na kratko bolje predstavile našo tokratno sogovornico.

# Tiha v življenju, močna v umetnosti

**- Dobivali ste nagrade v različnih krajih po svetu, enako uspešni ste v gledališčih po vsem svetu. Kaj najbolj ovrednoti vaše delo?**

Veliko priznanje je dobiti nagrado. Če se to zgodi v tujini, v okolju, kjer vas ne poznajo, in v veliko močnejši konkurenci, pa je to velika in izjemna čast. Imela sem srečo, da so me za mojo prvo predstavo v Sloveniji, Ljudomrznik, nagradili z Borštnikovo nagrado. To se mi je zgodilo tudi s prvo predstavo v Moskvi, z Zastrupljeno tuniko, potem pa še s Četrto sestro v Atenah. Prijalo mi je, da je moje delo prepoznavno in da se razlikuje od drugih.

**- Nad vašim delom je bil navdušen celo Almodovar. Ste morda dobili ponudbo, da »oblečete« tudi katerega od njegovih filmov?**  
Premiera predstave Barroco v Madridu je bila resnično veličastna. Tam smo preživeli vse leto. Delali smo v izredno ustvarjalnem vzdušju. Igralka Blanca Portillo me je navdušila s svojim entuziazmom

pri delu. Že dolgo nisem videla takšne predanosti igri, še zlasti če vemo, da gre za zvezdo španskega filma. Blanca je z Almodovarjem sodelovala pri njegovem zadnjem filmu, Volver, a je že med snemanjem dobila povabilo za sodelovanje pri njegovem naslednjem filmu. Zelo mi je ljubo, da se je udeležil premiere in da mu je bilo to, kar je videl, všeč.

**- Pogosto sodelujete s slovenskimi režiserji in gledališči. Obstaja razlika med srbskimi in slovenskimi gledališči, če upoštevamo dejstvo, da imajo srbska gledališča daljšo tradicijo in da so slovenska usmerjena bolj zahodno?**

V zadnjih sedmih letih sem sodelovala pri tridesetih predstavah zunaj Srbije, od tega pri šestnajstih v Sloveniji. Če k temu dodamo, da je tudi zadnje tri predstave, pri katerih sem sodelovala v Španiji, režiral slovenski režiser Tomaž Pandur, bi lahko rekli, da sem v

zadnjih letih bolj zaposlena v slovenskem gledališču kot v srbskem. Rada delam v novih okoljih, zame je to vedno velik izziv. Zdaj je postalo nekaj povsem običajnega, da prihajajo povabila iz tujine za leto dni vnaprej, tako da imam dovolj časa za priprave na delo pri kakšni predstavi, za analizo besedila, iskanje podatkov in delo s skicami.

**- Zdi se, da zelo radi delate s Tomažem Pandurjem. Je pri delu zelo zahteven?**  
Sodelovanje s Tomažem Pandurjem se je začelo v Solunu leta 1997, ko nas je Goran Bregović zbral ob svojem multimedijem projektu Tišine Balkana, s katerim se je končala prireditev Solun - Kulturna prestolnica Evrope. Od takrat do nove premiere Barocco v Madridu je minilo deset let. V tem vmesnem času sva sodelovala pri predstavah Inferno in Alas. Čeprav ne gre za mnogo predstav, bi lahko rekla, da so te s svojo vizualno lepoto in posebno estetiko zaznamovale zadnjih deset



let mojega dela. Delati predstavo s Tomažem pomeni, da se popolnoma posvetite temu, kar počnete. Sam si postavlja najvišje cilje in standarde, in enako pričakuje tudi od svojih sodelavcev. Je neusmiljen profesionalac in perfekcionista, pa tudi zaljubljenec in entuziast, brez te kombinacije pa tako ali tako ni pravih in velikih umetniških dosežkov. Zato tako rada delam z njim.

**- Za veliko premiero opere Vojna in mir v Bolšoj teatru ste pred dvema letoma pripravili kar 500 kostumov. To je gledališče, ki se morda ponaša z najdaljšo tradicijo na svetu. Ste imeli pred tem velikim dogodkom tremo?**

Delo pri operi Vojna in mir je bil izjemen dogodek v mojem umetniškem delu. Imela sem priložnost spoznati in delati z legendami ruskega pa tudi svetovnega glasbenega prizorišča - Mstislavom Rastropovičem in Borisom Pakrovskim. Sam občutek, da delate v Bolšoj teatru, vas napolni z nekakšnim posebnim navdihom,

pri vsem tem pa je šlo za rusko opero in eno od kapitalnih del svetovne književnosti z izjemno velikim številom kostumov. Seveda sem imela tremo, bila pa sem tudi presrečna, da sodelujem v tako pomembnem podvigu.

**- Ali med pripravljanjem kostumov z igralci sodelujete še kako drugače, poleg tega da jim vzamete mero?**

Gledališko predstavo naredi predvsem igralec. Moje delo je, da mu pomagam oživiti lik, da kostum s svojo barvo, obliko in uporabo med predstavo pove nekaj o samem delu. Delo kostumografa je izredno zapleteno in je močno odvisno od igralca in njegove sposobnosti, da pravilno nosi kostum in mu vdihne življenje. Zato je zame izjemno pomembno, da vzpostavim z igralci globlji stik, saj kostum ni zgolj oblačilo, ampak znamenje, ki aktivno sodeluje v predstavi, njeni dramaturgiji in režiji.

**- Opišite nam razvoj kostuma za kakšen**

**zgodovinski spektakel, kakršen je, denimo, Vojna in mir.**

Pri delih, ki temeljijo na zgodovini, je najpomembnejše raziskovanje obdobja, poseganje v faktografske podrobnosti in v bistvo tistega časa. Priprave za Vojno in mir so trajale leto dni. Veliko časa sem prebila v preučevanju uniform različnih rodov vojske, tako ruske kot francoske. Za tako veliko delo sem imela pomoč strokovnjakov za vojaške kostume v Beogradu pa tudi v Moskvi med izdelavo kostumov. Velik problem se je pojavil, ko sem se pri izdelavi kostumov nekoliko oddaljila od zgodovinske natančnosti, da bi poudarila nekatere estetske ali dramaturške podrobnosti, kar je za strokovnjake, ki se ukvarjajo z uniformami, nedopustno. Morala sem jim pojasnjevati, da se ne ukvarjamo z zgodovinsko rekonstrukcijo, temveč z opero.

**- Ali kreiranje za gledališče vpliva na vaš slog oblačenja?**



**Angelina Atlagić** je leta 1985 diplomirala na Fakulteti uporabnih umetnosti v Beogradu, na oddelku za scenski kostum. **Od leta 1984 do danes je izdelala skice za več kot sto petdeset dramskih, baletnih, opernih, otroških in lutkarskih predstav, kostumografije za tri igrane filme in pomembne projekte v dramskem in kulturnozabavnem programu** TV Beograd in TV Skopje. V nekaterih predstavah nastopa kot avtorica scene in kostumov. Od leta 1999 predava na fakulteti za dramsko umetnost Cetinje v Črni gori, kjer je izredna profesorica na katedri za režijo - predmet scenografija in kostumografija. Istega leta je imela vrsto predavanj in predstavitev svojega dela na univerzah v ZDA (Nebraska, Indiana, Oklahoma, Kansas, Teksas).

Svoja dela je razstavljala na Češkem, Japonskem, v Izraelu, ZDA in Kanadi.

**Od leta 2000 je kot kostumografka in scenografka delala v Rusiji** (Bolšoj teater, Studio Fomenko v Moskvi), Grčiji (Narodno gledališče v Atenah), Španiji (Compania Nacional de Danza, Centro Dramatico Nacional, Centro Cultural de le Villa v Madridu), Italiji (CSS Teatro stabile di innovazione del FVG v Vidmu), Švedski (Interkult v Stockholmu), Sloveniji (SNG Drama v Ljubljani, SNG Drama in Opera v Mariboru, Slovensko ljudsko gledališče v Celju), Makedoniji (Makedonski narodni teatar in Dramski teatar v Skopju).









INFERNO



OTROVANA

Seveda. Vse svoje zamisli in kostumske ekshibicije porabim na odru, tako da mi prav nič ne ostane za zasebne kreacije.

**- Ali obleka naredi človeka ali je človek tisti, ki naredi obleko?**

Obleka naredi človeka. To je prva neverbalna informacija, ki jo dajemo o sebi.

Hkrati pa lahko tudi to, kako nekdo nosi obleko, daje tej nove in nepričakovane pomene. Ta povezava je dvosmerna. Težko je notranjo praznino zapolniti z zunanjo ovojem, prav tako si je težko predstavljati, da bi bil pameten in zanimiv človek oblečen nemarno in neustrezno.

**- Ali lahko govorimo o dobrem okusu v času, ko dekleta z izbiro garderobe razkrivajo vse in torej drugi ne morejo odkriti nič več?**

Vemo pa, da je tudi to čar mode. Živimo v času, ko se vsi veliko ukvarjamo z zunanostjo, obstaja kult telesa, kult negovanja, oblikovanja in izpostavljanja telesa. Lahko bi potegnili vzporednico z antično Grčijo, ki je prav tako

povelečevala kult telesa, vendar tudi duha. Proporciji, ki so bili takrat ideal, so ostali dolga stoletja zakonitost v umetnosti. Danes je to precej porušeno s poskusi oblikovanja nekakšnih virtualnih teles. Ko se vse to pomnoži s tranzicijo in neokusom, je rezultat tragikomična slika, ki jo lahko pogosto vidimo na ulicah.

**- Vaš opus je impresiven. Nedavno je v Beogradu prav Tomaž Pandur odprl razstavo, na kateri so predstavili vaše delo. Kaj je sledilo po Bolšoj teatru in ali je bilo težko nadaljevati delo in kariero po takšnem gledališkem Mont Everestu?**

Tudi sama sem se spraševala, kaj bo po Bolšoj teatru. Se lahko pojavi povabilo, ki bi lahko bilo tako zanimivo in na tako visoki ravni? Že v času, ko sem še delala pri operi Vojna in mir, me je Tomaž Pandur povabil k odelovanju z Nachom Duatom in njegovo slovito skupino Compania Nazionale de Danza iz Madrida. Tako se je moje gostovanje na svetovnih odrih nadaljevalo na najboljši

mogoč način, z delom pri novem baletu enega največjih koreografov našega časa. Balet Alas temelji na filmu Nebo nad Berlinom, Nacho Duato, koreograf, pa tudi plesalec in igravec, pa je v njem po dolgem času znova stopil na oder. To je bila zame velika čast in velik izziv. □

